

RESERAPPORT FRÅN MADEIRA

16-23 JANUARI 2006

SAMMANSTÄLLD AV DAN MANGSBO

Hur är det att skåda fåglar på Madeira i januari? Azorerna är väl hetare för WP-kryssaren, men Madeira är "underskådat" vintertid och chansen är god att finna överraskningar från Nordamerika. Den som söker han finner... Vad det gäller de bofasta arterna/raserna på landsidan så är de lätta att finna året runt. Havsfågelskådaren bör dock välja en annan tidpunkt för resan. Med mycket nötnande (vid Porto Moniz) och lite tur kan man dock få ihop en hyfsad havsfågellista, men antalet individer förblir blygsamt. Den som vill uppleva Madeiras berömda blomsterprakt bör också välja annan tidpunkt. För den som vill slappna av, äta och sova gott, och fågelskåda utan att stressa är dock en januariresa ett alternativ att överväga. Passa på och gör fynd bland restresorna!

Dagbok

16/1 Landade vid 11:30. Hämtade ut en Opel Corsa 1.2 hos Europcar (billigast på småbilar vid snabbkoll av de stora firmorna på internet). Första målet var dammen vid Lugar de Baixo dit jag anlände vid 14-tiden. Vädret var mulet med lättare regnskurar. Väntat utfall bland fåglarna; gott om sothöns, några rörhöns, en snatterand och en drillsnäppa. I dammen fanns också gott om tamankor. Sent på eftermiddagen åkte jag upp på den slingriga vägen mot Ribeiro Frio. Temperaturen sjönk ju högre man kom. Uppe i bergen var det mycket blåsigt och regnskurarna frekventa. Flera träd blåste ner över vägen. Biltermometern visade +1 och det var snö/hagel med i regnet. Som hemma ungefär, och det var ju det jag ville slippa en vecka... Trots vädret visade sig två madeiraduvor när de flög över vägen framför bilen. Åkte därefter ner till Funchal där temperaturen var mer angenäm. Checkade in på hotell Raga i stadens västra del. En trevlig avslutning på första dagen blev den tornuggla som dök upp jagandes i gatlyktornas sken över en rivningstomt utanför restaurang Moby Dick.

17/1 Målet för dagen var havsfågelskådning från Porto Moniz. Bilresan dit tog ungefär en timme och jag anlände vid 09:30. Det blåste en frisk nordlig vind och vågorna var höga. Skådningen stördes lite av regnskurar som med jämna mellanrum drev in från havet, men där emellan var ljus och sikt utmärkt för havsfågelskådning. Porto Moniz som fågellokal är toppen. Där finns fina obs-platser nära parkeringen, och tröttnar man på att sitta och nöta med tuben över havet, finns kaféer och restauranger i närheten. Ett par hundra meter bort finns också en hamn som böra spanas av. Vid mitt besök hittades endast några roskarlar och en sädesärta, men läget är giftigt. Småspoven som gick vid poolkanten nedanför hotell Calhaus fick oförtjänt lite uppmärksamhet av mig. Lyfte kikaren först när den flög därifrån och såg den en kort stund innan den försvann bakom klipporna vid hotell Cachelotte. Obs-tiden var kort (för kort) men spoven hade till synes en helmörk rygg, utan vare sig ryggkil eller vit övergump. Snopet! En bit ut i Atlanten får man var alert och beredd på det mesta. Tyvärr dök spoven inte upp igen. Däremot flög fyra "normala" småspovar förbi en stund senare. På havsfågelfronten var det relativt lugnt; inga sträckrörelser alls, bara lokala förflyttningar av trutar. Långt ute till havs höll en grupp (cirka 25 ex) mindre liron till. De låg oftast still på vattnet, men gjorde stundom kortare förflyttningar.

18/1 Gick ner till marinan för en timmes hamnskådning innan båtturen med Ventura do Mar. Gott om mås och trut i hamnområdet. Upptäckte snabbt ett par svarthuvade måsar bland en grupp skratmåsar. När jag spanade mot en grupp trutar som låg på vattnet, kom en ung sotvingad mås och landade mitt bland dem! Plötsligt hörde jag en tärna på håll, och där kom den; rosentärnan! Tärnan gjorde en runda i hamnområdet och försvann sedan österut. Skoj att den var kvar. Artlistan fylldes på med silltrut och en parakit som flög fram och tillbaka över marinan. Strax innan avresan med båten flög två ringnäbbade måsar över mig i riktning mot hamnpiren. Halvdagsturen med Ventura do Mar gav fina obsar på en grupp (cirka 10 ex) common dolphin och 1+2 mindre lira som hastigt drog förbi båten på nära håll. Väl tillbaka i hamnen beslutade jag mig för att gå ut på hamnpiren som för dagen var helt öppen. Ibland (när det ligger stora båtar i hamnen) är piren avstängd. Vid cafeterian halvvägs ute på piren stod fåglarna elegant uppradade på kajkanten; 3 ringnäbbade måsar, 2 sotvingad mås och en rosentärna! Fina tillfällen för fotografering. En sandlöpare flög förbi och i marinan lite senare skrämde jag iväg en drillsnäppa.

19/1 Bestämde mig för att göra ett nytt besök vid Ribeiro Frio. Kom inte ända fram då vägen var avstängd p g a ras. Jag fick ändå se sammanlagt ett 10-tal madeiraduvor. Duvorna flög i par kors och tvärs över dalgången. Fascinerande också att få se, höra och uppleva Madeiras arter och raser av bofink, kungsfågel, rödhake, koltrast och svarhätta. Åkte därefter österut. Nya arter blev häger och stare vid Canical. Ute på Ponta de Sau Laurenzo skrämde tornfalken upp en flock med 25 sånglärkor. Kanariepiplärka fanns lite varstans. I en liten ravin upptäcktes en gransångare. På samma plats stötte jag upp en duva. Fick en serie flyktbilder på duvan som vid granskning senare visade sig vara en skogsduva, en ny art för Madeira! Flodmynningen vid Machico såg intressant ut för vadare, men området var helt tomt på fågel förutom några roskarlar och de allestädes närvarande försärlorna. I den sydvända slutningen nära sandstranden fanns flera monarker och gott om rödgul höfjäril.

20/1 I Funchals hamn fanns på morgonen förutom de tidigare upptäckta måsarna och rosentärnan även två drillsnäppor. Drillsnäpporna höll till i marinan och vid flodmynningen väster om marinan. Den ena hade lite gulare ben än den andra! Fläckdrillsnäppa?! Tog några bilder för granskning senare. 09:00 klev jag ombord på Ventura do Mar med destination Desertas. Fågelmässigt var resan en besvikelse. Undantag är möjligen den tretåiga måsen som dök upp intill båten halvvägs på hemvägen. På däggdjurssidan blev dock utfallet bättre; tre arter delfiner och två arter valar. För att ta sig i land på Desertas krävdes transport med gummibåt den sista biten. Vid återtransport till Ventura do Mar vältes gummibåten av en stor surfvåg och samtliga fyra passagerare hamnade i vattnet. Tur att kameran låg i rygsäcken. Hela äventyret filmades med videokamera. Åter i Funchals hamn vid 19-tiden.

21/1 Inget nytt i hamnen denna morgon. Åkte till Porto Moniz där vinden var svag och vågorna följaktligen mindre än sist. Lirorna låg still på vattnet långa stunder och blev aktiva först när trutarna flockades över fiskstim. Identifierade åtminstone två dvärgliror. En chartrad båt och lite bröd/fiskrens skulle ge fint utfall för fotografen. Sent på eftermiddagen flög en havssula förbi norrut. Vid Ribeira de Janela flög två madeiraduvor längs bergryggen. I dammen vid kraftstationen låg tre gräsänder och några tamankor.

22/1 Planen för dagen var att ta färjan till Porto Santo. Den avgår 08:00 dagligen. Idag var dock avgången försenad p g a Portugals valdag. Fick uppgift från en taxichaufför att färjan skulle avgå klockan 10. Bra, tyckte jag, och gick till marinan för att titta närmare på drillsnäpporna. Vid 9-tiden, när jag klättrade bland stenblocken, fick jag se färjan avgå från kajen. Porto Santo får vänta. Tur att jag inte betalat biljett i förskott! Istället för Porto Santo blev det en rundtur med bilen sträckan Lugar de Baixo - Ponta do Pargo - Porto Moniz. Ormvråk och tornfalk var talrika vid Ponta do Pargo. Där fanns också Madeiras hämplingar som blev en trevlig bekantskap; avvikande både vad det gäller utseende och läten (lockläte, sång). Dagen avslutades med glass, kaffe och havsfågelskådning vid Porto Moniz. Lirflocken ute på havet var nu uppe i 40 exemplar. Fåglarna låg mest still och sov i en ganska tät klunga. I perfekt ljus och på trivselavstånd passerade 1+1 gulnäbbad lira norrut vilket blev en fin avslutning på dagen.

23/1 Åkte mot flygplatsen vid 10-tiden. Sista fågelobservation blev fyra sädesärlor vid parkeringen.

Artlista fåglar:

Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea borealis* – Cory's Shearwater

2 ex mot N, Porto Moniz 22/1

Mindre lira *Puffinus puffinus* – Manx Shearwater

3 ex från båt söder om Funchal 18/1

25 ex Porto Moniz 17/1

10 ex Porto Moniz 21/1

40 ex Porto Moniz 22/1

Mindre lira sedd från båt i havet söder om Funchal

Dvärglira *Puffinus assimilis baroli* – Little Shearwater

2 ex Porto Moniz 21/1

Havssula *Morus bassanus* – Northern Gannet

1 ad mot N, Porto Moniz 21/1

Silkeshäger *Egretta garzetta* – Little Egret

1 ex Lugar de Baixo 16/1

1-2 ex Funchals hamn 18-22/1

1 ex Canical 19/1

Häger *Ardea cinerea* – Grey Heron

2 ex Canical 19/1

1 ex flygplatsen 23/1

Gräsand *Anas platyrhynchos* – Mallard

3 ex Ribeira de Janela 21/1

Snatterand *Anas strepera* – Gadwall

1 honfärgad Lugar de Baixo 16 och 22/1

Sparvhök *Accipiter nisus granti* – Sparrowhawk

1 ex Funchal 16/1

Ormvråk *Buteo buteo harterti* – Buzzard

Allmän runt hela ön. Sågs dagligen.

Tornfalk *Falco tinnunculus canariensis* – Kestrel

Allmän runt hela ön. Sågs dagligen.

Hane tornfalk av rasen *canariensis* vid Ribeiro de Janela

Rörhöna *Gallinula chloropus* – Moorhen

Cirka 10 ex Lugar de Baixo 16/1

5 ex Lugar de Baixo 22/1

Sothöna *Fulica atra* – Eurasian Coot

35 ex Lugar de Baixo 16/1

Minst 25 ex Lugar de Baixo 22/1

Sandlöpare *Calidris alba* – Sanderling

1 ex hamnpiren Funchal 18/1

Småspov *Numenius phaeopus* – Whimbrel

5 ex Porto Moniz 17/1 (varav 1 ex möjligen av amerikanska rasen *hudsonicus*)

1 ex Deserta Grande 20/1

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos* – Common Sandpiper

1 ex Lugar de Baixo 16 och 22/1

2 ex Funchals hamn 18-22/1

Roskarl *Arenaria interpres* – Ruddy Turnstone

Sågs regelbundet utmed kusten runt hela ön. Som mest cirka 25 ex Funchals hamn 22/1.

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus* – Mediterranean Gull
Omkring 7 ex (samtliga 1:a vinterdräkt) Funchals hamn 18-22/1

Stranden öster om marinan, bra plats för måsar.
Svarthuvad-, sotvingad- och skratmåsar

Tre stamgäster på kajkanten utanför hamnpirens
restaurang. Ringnäbbad- och sotvingad mås, rosentärna.

Sotvingad mås *Larus articularis* – Laughing Gull
3 ex (2 ad + 1 1:a vinter) Funchals hamn 18-22/1

Skrattmåsar *Larus ridibundus* – Black-headed Gull
Minst 25 ex Funchals hamn 18-22/1

Ringnäbbad mås *Larus delawarensis* – Ring-billed Gull
4 ex (1 2:a vinter + 3 1:a vinter) Funchals hamn 18-22/1

Svarthuvad mås

Ringnäbbad mås

Rosentärna

Sotvingad mås

Silltrut *Larus fuscus graellsii/intermedius* – Lesser Black-backed Gull
Cirka 3 ex i Funchals hamn 18-22/1.

Medelhavstrut *Larus michahellis atlantis* – Atlantic Yellow-legged Gull
Allmän runt hela ön. Sågs dagligen.

Tretåig mås *Rissa tridactyla* – Kittiwake
1 1:a vinter sökte upp båten halvvägs till Desertas 20/1

Rosentärna *Sterna dougallii* – Roseate Tern
1 adult i sommardräkt! Funchals hamn 18-22/1

Klippduva/Tamduva *Columba livia* – Rock Dove/Feral Dove
Allmän runt hela ön. Sågs dagligen.

Skogsduva *Columba oenas* – Stock Dove
1 ex Ponta de Sau Lorenzo 19/1. Ny art för Madeira!

Madeiraduva *Columba trocaz* – Trocaz Pigeon
2 ex Ribeiro Frio 16/1
10 ex Ribeiro Frio 19/1
2 ex Ribeiro de Janela 21/1

Ob. parakit *Psittacinae* sp. – Unid. Parakeet (troligen munkparakit *Myiopsitta monachus*)
1 ex flög fram och tillbaka över marinan 18/1.

Tornuggla *Tyto alba schmitzi* – Barn Owl
1 ex jagade i gatlyktornas sken utanför restaurang Moby Dick, Funchal 16/1

Enfärgad seglare *Apus unicolor* – Plain Swift
Småflockar utmed kusterna. Ej sedd dagligen.

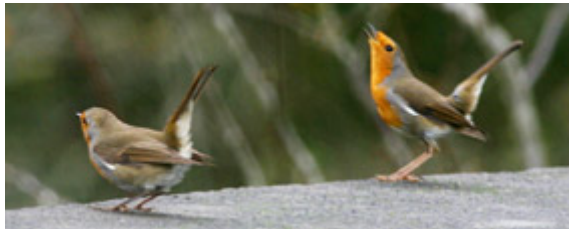
Sånglärka *Alauda arvensis* – Eurasian Skylark
25 ex Ponta de Sau Lorenzo 19/1

Kanariepiplärka *Anthus berthilotii madeirensis* – Berthelot´s Pipit
Allmän vid Ponta de Sau Lorenzo och Ponta do Pargo.

Forsärla *Motacilla cinerea schmitzi* – Grey Wagtail
Allmän runt hela ön. Sågs dagligen.

Sädesärla *Motacilla alba* – Pied Wagtail
1 ex Porto Moniz 17/1
4 ex flygplasten 23/1

Rödhake *Erithacus rubecula* – Robin
Sparsam. Ej sedd dagligen. Allmän vid Ribeiro Frio.

Rödhakar vid Ribeiro Frio

Koltrast *Turdus merula cabreræ* – Blackbird
Allmän runt hela ön. Sågs dagligen.

Svarthätta *Sylvia atricapilla heineken* – Blackcap
Allmän runt hela ön. Sågs dagligen.

Gransångare *Phylloscopus collybita* – Chiffchaff
1 ex Ponta de Sau Lorenzo 19/1

Madeirakungsfågel *Regulus madeirensis* – Madeira Firecrest
Sparsam. Ej sedd dagligen. Allmän vid Ribeiro Frio.

Stare *Sturnus vulgaris* – Common Starling
2 ex Canical 19/1

Bofink *Fringilla coelebs medeirensis* – Chaffinch
Sparsam. Ej sedd dagligen. Allmän vid Ribeiro Frio.

Kanariefågel *Serinus canaria* – Canary
Allmän runt hela ön. Sågs dagligen. Gott om kanariefåglar på Desertas!

Steglits *Carduelis carduelis parva* – Goldfinch
Allmän runt hela ön. Sågs dagligen.

Hämpling *Carduelis cannabina nana* – Common Linnet
Cirka 15 ex Ponta do Pargo 22/1

Artlista däggdjur:

Long-finned Pilot Whale *Globicephala melas*
En grupp (minst 5 ex) från båt halvvägs till Desertas 20/1.

Sei / Bryde´s Whale *Balaenoptera borealis/edeni*

3 ex från båt på väg till Desertas 20/1. Uppträdandet av Bryde´s Whale är ett nyligen upptäckt (tidigare förbisett?) fenomen vid Madeira. Arterna är svåra att skilja från varandra.

Sei / Bryde´s Whale

Common Dolphin

Common Dolphin *Delphinus delphis*

8-10 ex från båt söder om Funchal 18/1

Cirka 10 ex från båt på väg till Desertas 20/1

Atlantic Spotted Dolphin *Stenella frontalis*

Cirka 10 ex från båt på väg till Desertas 20/1

Bottlenose Dolphin *Tursiops truncatus*

Cirka 10 ex från båt på väg till Desertas 20/1

Artlista fjärilar:

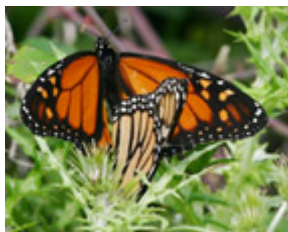
Amiral *Vanessa atalanta* - Red Admiral

Flera ex Ponta de Sau Lorenzo

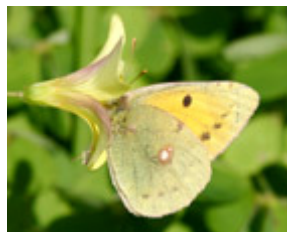
Monark *Danaus plexippus* - Monarch

3 ex i Machico

Flera ex längs hamnvägen i Funchal

Monark

Rödgul höfjäril

Rödgul höfjäril *Colias croceus* - Clouded Yellow

Flera ex Ponta de Sau Lorenzo

Flera ex Ponta do Pargo

Rovfjäril *Pieris rapae* - Small White

Flera ex Machico

Flera ex Ponta do Pargo

Källor:

Alström, P. Colston, P. & Lewington, I. 1992, *Sällsynta fåglar i Europa*, Domino books Ltd

Birding Madeira <http://madeira.seawatching.net/>

Blomdahl, A. Breife, B. & Holmström, N. 2003, *Flight identification of European seabirds*, Helm, London, A & C Black Publishers Ltd

Carwardine, M. 2000, *Whales dolphins and Porpoises*, Dorling Kindersley Limited, London

Mullarney, K. Svensson, L. & Zetterström, D. 1999, *Fågelguiden*, Bonniers förlag Stockholm

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. *Fjärilar: Dagfjärilar. Hesperidae – Nymphalidae*. 2005.

Artdatabanken, SLU, Uppsala

Olsen, K. M. & Larsson, H. 2002, *Gulls of Europe, Asia and North America*, Helm, London, A & C Black Publishers Ltd

Bra att veta:

- Flygtid: 4 timmar 50 minuter från Sturup (Malmö)
- Skådarljus 16-23/1: 08-18:30
- Väder: Lite blåsigt och regnigt första två dagarna. Därefter mulet/växlande molnighet resten av veckan. Soligast utmed kusterna. Omkring 20 grader vid kusten, svalare uppe i bergen.
- Hotell Raga: Fint hotell, 20 minuters gångavstånd till hamnen. Utmärkt frukostbuffé serveras 07:30. Rum med kylskåp och kokvrå.
- Bensin: 1,302 Euro/liter, jämförbart med svenska bensinpriser.
- Mat: Gott om restauranger och kaféer. Prisnivå som i Sverige.
- Språk: Engelska fungerar överallt. Klart enklare att kommunicera än i t ex Spanien.
- Vägar, trafik: Tempot är ganska högt, vägarna asfalterade, skyltningen OK, gott om tunnlar (både enkelriktade och med mötande trafik, glöm inte ljuset!), smala branta och kurviga vägar, svårt att stanna för "spontanskådning".
- Båtturer för fågel- och delfin-/valskådning: Under lågsäsong (t ex januari) kan turerna bli inställda om deltagarantalet är för lågt. Fem deltagare är inofficiellt lägsta antal för fredagsturen till Desertas med Ventura do Mar.